

Yekta Kopan

Aile ay Bahçesi

7. BASKI

♥ can
Çağdaş

YEKTA KOPAN
AİLE ÇAY
BAHÇESİ

Can Çağdaş

Aile Çay Bahçesi, Yekta Kopan

© 2013, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2013

7. basım: Aralık 2020, İstanbul

Bu kitabın 7. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapaktaki fotoğraf: Muhsin Akgün

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-3190-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750731907

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

YEKTA KOPAN

AİLE ÇAY
BAHÇESİ

ROMAN

♥can

Yekta Kopan'ın Can Yayınları'ndaki diğerk kitapları:

Fildiři Karası, 2000

Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri, 2001

Yedi Derste Vicdan Muhasebesi, 2003

İçimde Kim Var, 2004

Kara Kedinin Gölgesi, 2005

Karbon Kopya, 2007

Bir de Baktım Yoksun, 2009

Kediler Güzel Uyanır, 2011

İki Şiirin Arasında, 2014

İpekli Mendil (editör), 2014

Sakın Oraya Gitme, 2016

Sıradan Bir Gün, 2018

YEKTA KOPAN, 1968'de doğdu. Hacettepe Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. *Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri* adlı kitabı 2002 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karbon Kopya* adlı kitabı 2007 Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne, *Bir de Baktım Yoksun* adlı kitabı da 2010 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne ve 2010 Haldun Taner Öykü Ödülü'ne değer bulundu. *Burun, Burun Tatilde, Komşuluk Şarkısı, Uzun Kocaman Çok* adlı kitapları ve *Orman Lokantası* adlı oyunu ile çocuklar için de üretti. Türk öyküsü üstüne bir sözlük çalışması olan *İpekli Mendil*'in editörlüğünü yaptı. Kitapları ve öyküleri İngilizce, Almanca, İtalyanca, Japonca, Farsça, Arapça başta olmak üzere çeşitli dillere çevrildi.

Burcu'ya...

Az insan tanıyor ve kimseyi de sevmiyordum.

VLADIMIR NABOKOV,
Göz

1

Mutlu çocuklar

“Öyle şeyler anlatırdım ki sana, tek kelimesi aklını başından alır,” dedim.

İçimden.

Yine de bir şey duymuş gibi döndü baktı Çiğdem. Kayalığın tam ucunda duruyordu. Dalgalanan sarı saçlarının arasından bir bulut geçti.

“Bir şey mi dedin?” diye bağırdı.

“Hayır,” dedim.

Belki rüzgâr içsesleri de taşıyordu.

“Buraya gelsene Müzeyyen,” dedi, “bak dalgalar nasıl da köpürüyor aşağıda.”

O hüzünlü halinden eser kalmamıştı, mutlu bir çocuktü artık.

Sigaramdan derin bir nefes çektim, filtresine kadar eridi gitti. Bir fiskeyle fırlattım uzağa. Keçi başına benzeyen bir kayanın yanına düşüşünü izledim. Yavaşça ayağa kalktım.

Çiğdem, on adım uzağımdaydı.

Yürümeye başladım.

Yılan ve akrep

Kız kardeşimi hiç sevmedim.

Doğacağını öğrendiğim günden beri. Aramıza katılacaktı... Böyle diyorlardı.

Babaannemin yılbaşında hediye ettiği örgü bebeğimle oynuyordum. Yünden saçlarına bakıp Sırma koymuştum adını; gözü düğme, burnu iplik Sırma.

“Yılanın üstünden kalk,” dedi annem. Sevmezdi halıdaki yılanın üstüne oturmamı. O yılan görünmez olursa ya akrep girerdi eve ya da ancak akrebin yapacağı bir kötülük. Altı yaşındaydım. Yılandan da, yılanın popomu ısırmasından da, akrebin getireceği kötülüklerden de korkmuyordum. Bir tek, annemi üzmemekten korkardım.

“Üzme beni kızım, zaten yeterince derdim var,” dedi. Dertliydi annem. Çok üzüldüğünde düşüp bayılıyordu. Bir keresinde çarşıda yürürken boş çuval gibi yığılmıştı, başını çarpmıştı, ne yapacağını bilememiştim. Benim yüzümden bayıldı sanmıştım. Yaramazlık yapmıştım, o parlak taşlı tokayı al diye tutturmuştum, üzmüşüm annemi. Çevredekiler yardım etmişti. Dükkânından fırlayan kasap, kanlı önlüğüne yaslayarak ayağa kaldırmıştı annemi, hasır bir tabureye oturtmaya çalışırken kıllı elleri göğüslerine değmişti. Görmüştüm.

Hemen kalktım yılanın üstünden, annemin bir de-

diğini iki etmemeliydim, Sırma'yı elimden bırakmadan yanına gittim.

“Gel kızım, otur şöyle,” dedi. Eliyle yanındaki mindere pat pat vurdu. Küçücüktü elleri. Çamaşır suyu kokardı. Bütün gün evi temizlerdi. Sabah erkenden kalkıp başlardı çalışmaya. Önce kahvaltıyı hazırlayacak. Kocasını işe, kızını okula gönderecek. Sonra bitmek bilmez temizliğe girişecek; odalar, banyo, tuvalet, camlar, kapılar, halılar, fayanslar... Günaşırı beyazları kaynatacak, renkleri soğuk sudan geçirecek. Arapsabunu. Çamaşır suyu. Sonra bir de soğan var, gözyaşlarıyla doğranan soğan. Öğleye ayrı yemek, akşama mutlaka üç çeşit; tencere-tava hep ayna gibi parlak olacak, baktı mı kendini görecektir. Bir öğle kahvesi molası, belki en sevdiği komşusu Nezihe Teyze'yle yarım saatlik sohbet; konu belli, yemek tarifleri, ucuza açık deterjan satan yeni dükkân, aşağı mahalleye hafta başı gelecek hallacı kaçırma kaygısı, sonrası, hadi hadi kalk, işler bekler. Bir an dursa dengesini yitirip düşecekmişçesine çalışırdı annem. Pek dışarı çıkmazdı ama olur da bir yerlere gitmesi gerekirse akli evde kalırdı.

Üçlü kanepede yan yana oturduk. Saçlarımı okşadı. Beyaz kurdelemi düzeltilti.

“Sen artık kocaman kız oldun, Müzeyyen,” dedi.

Biliyordum bunu. Büyümüştüm, kocaman kız olmuştum. Altı yaşındaydım. Bir tek Sırma kalmıştı çocukluğumdan, onunla da günde en fazla yarım saat oynuyordum. Hem öyle çocukça oyunlar değil. Okulda neler yaptığımı anlatıyordum bebeğime.

Erken başlamıştım okula, annem çok ısrar etmişti babama, bir an önce gönderelim diye. Masal kitaplarını tekmeden okuyordum, Sırma da sessizce dinliyordu. Annemin ayağının altında dolaşmıyordum o temizlik yaparken. Öğretmenim de çok seviyordu beni, en ön sırada oturtuyordu. Ayhan, gözlük taktığım için dalga geçtiğin-

de cetvelle dövmüştü onu. Ayhan'ın ağlayışını gururla seyretmiştim. Gözlük camlarımı her sabah sabunlu suyla yıkıyordum, annem tembih etmişti, gün içinde en az beş kere kutusundaki yumuşak bezle saplarının eğilmesine dikkat ederek siliyordum, hiç çıkarmıyordum gözlüğümü.

Öğretmenim ilk yıl, sınıf başkanı yapmıştı beni, ikinci sınıfa geçince, "Sen artık temizlik kolusun Müzeyyen, teftiş olacak diye çok korkuyor Müdür Bey, bu yıl hep temizlik konusunu işleyeceğiz," demişti. Sıraların, tahtanın, öğretmen kürsüsünün, çöp tenekesinin, Atatürk resminin, sınıf panolarının temizliğinden hep ben sorumluydum. Tuvaletten sonra kim elini yıkadı kim yıkamadı, bir bir söylüyordum öğretmenime. Lastikleri baldırlarımı sıkıp çizgi çizgi iz bıraksa da beyaz çoraplarımı hep eteğimin bittiği yere kadar çekiyordum, oğlanların kurdelemi çekiştirip bozmalarına izin vermiyordum. Üstelik saçımı kendi başıma atkuyruğu yapabiliyordum. Birinci sınıfı başarıyla geçmiştim, karnemin hepsi pekiyi idi. Öğretmenim, 23 Nisan'daki şiir okuma yarışmasına benim katılacağımı söylüyordu, ezbere okuyordum şiirleri. Haftada bir kitap bitiriyor, öğretmenimin hediye ettiği ince deftere okuduğum kitabın bir paragraflık özeti çıkarıyordum. Paragraflara bir parmak içeriden başlamayı unutmuyordum. Defterlerimi hep temiz tutuyordum, renkli kalemlerle kenar süsü yapıyordum, sayfaların köşeleri kalkmasın diye ataş takıyordum. Teneffüslerde kantinde satılan pis şeylerden yemiyordum, zaten annem her gün beslenme çantama peynirli ekmek, kek ve meyve koyuyordu. Süt içiyordum, hem sabah hem akşam. Hiç yemek ayırmıyordum, annem ne verirse yiyordum, tabakta yemek bırakmanın günah olduğunu biliyordum. "Arkandan ağlar o lokmalar, kızım," diyordu annem biraz ağır yersem. Onu üzmemek için, lokmaları

ağlatmamak için hızlı hızlı yiyordum yemeğimi. Karnabahar, bamya, ciğer yerken biraz midem bulanıyordu ama ses çıkarmıyordum. Misafirliğe gittiğimizde annemi utandıracak şeyler yapmıyordum, ev sahibi teyzeler ısrar etse de çikolatalı kekten bir dilim daha yemiyordum. Bir köşede sessizce oturup kitap okuyordum. Babaannem geldiğinde koşturup durmuyordum, hemen elini öpüyordum, harçlık verirse anneme veriyordum parayı, arsız çocuklar gibi cebime tıktırmıyordum. Geceleri uyumadan önce, “Allahım, sen annemi, babamı, tüm sevdiklerimizi koru, hepsine sağlık ve afiyet ver, âmin,” demeyi unutmuyordum.

Biliyordum ben. Kocaman ve uslu bir kız olduğumu biliyordum.

Derin bir nefes aldı annem. Sessizce bekledim.

“Abla olacaksın, Müzeyyen. Sana bir kardeş geliyor.”

Sırma elimden düşüverdi. Kendini boşluğa bıraktı. Yüzüstü kapaklandı halidaki yılan deseninin üstüne. Çok iyi hatırlıyorum, midem bulandı. Gözlerimi kısıp başka şeyler düşünmeye çalıştım. Ama yapamadım, annemin sözleri bütün evi doldurmuştu, kaçamıyordum. Bayramlarda tutulan şekerliklere avucumu daldırmıyordum, televizyonda ayıp sahneler çıktığında annem söylemeden gözlerimi kapıyordum, “Andımız”ı ezbere okuyordum, annem örgü öreceği zaman birbirine dolanmış yumakları özenle ayırıp gevşek ya da sıkı olmayacak şekilde elimi sarıyordum, ağzımda çevire çevire pabuç büyüklüğünde sakız çiğnemiyordum, dişlerimi fırçalarken boşa su akmasını diye musluğu kapatıyordum, diş doktoruna gittiğimizde hiç ağlamıyordum, apartmandaki çocuklar yandaki arsaya oynamaya çağırıldıklarında annem izin vermezse sesimi çıkarmıyordum, sokağa çıktığımda elbiselerimi kirletmiyor, terlemeyeyim diye kovalamaca falan oynamıyordum, ağzımı açarak gülmüyordum, o pis sey-

yar satıcıların pamukşekerlerine, kâğıthelvalarına, çubukla doladıkları renkli macunlarına, haşlanmış mısırlarına yalanarak bakmıyordum, bağıra çağıra şarkı söylemiyordum, ıslık çalabildiğim halde çalmıyordum çünkü bunun bir kıza yakışmayacağını biliyordum, dizlerimi birleştirerek oturuyordum, sabahları pijamalarımı katlıyor yatağımı düzeltiyordum, tırnaklarımı yemiyordum; yapmıyordum işte, kötü şeyler yapmıyordum. Hiçbir suçum yoktu. Bu cezayı hak etmemiştim.

“Abla olacaksın Müzeyyen. Sana bir kardeş geliyor.”
Neden?

Neden bir kardeşim olacaktı? Bu bizim ailemizdi. Annem vardı, babam vardı, bir de haftada üç-dört kere evimize gelen babaannem. O kadar. Üçü mü karar vermişti bir kardeşimin olmasına? Bana neden sormamışlardı? “İstemiyorum,” derdim en uslu halimle, yüzümü ekşitmeden. Söyledim sorsalardı.

Neden?

Sırma'nın ellerimin arasından sıyrılarak intihar ettiği o soğuk günden beri hep bu soruyu sordum: Neden bir kardeşim oldu?

Duvarları filizî yeşile boyanmış rutubetli, küçük odamızda ona ders çalıştırdığım günlerde, yatılı misafir geldiğinde mecburen aynı yatakta uyuduğumuz gecelerde, “Sen onun küçük annesinin,” zırvalarını dinlediğim çocukluk yıllarımda hep aynı soru yankılandı beynimde: Çiğdem doğmasaydı, nasıl bir hayatım olurdu?

Annem ölmezdi belki. Babam bu durumda olmazdı. Çiğdem doğmasaydı “biz”den oluşan bina yıkılmazdı. Ama doğdu.

Anneciğimin çamaşır suyu kokan elleriyle başımı okşayıp, “Sana bir kardeş geliyor,” demesinden altı-yedi ay sonra aldım haberi. Hayat Bilgisi dersindeydik. “Dünyamız ve Gökyüzü” ünitesinde Dünya'nın, Güneş'in,

Ay'ın, yıldızların birer gökcismi olduğunu öğreniyorduk, öğretmenimin tahtaya astığı panodaki resimleri bir güzel geçiriyordum defterime. Derken Müdür Yardımcısı geldi sınıfa, ayağa kalktık. Öğretmenimin kulağına bir şeyler fısıldadı, sessizce bekledik. Müdür Yardımcısı çıktıktan sonra, beni diğer bütün öğrencilerinden ayrı bir yere koyan öğretmenim sevinçle ayağa kalktı:

“Müzeyyen'i alkışlayın bakalım çocuklar. Bugün abla oldu.”

Alkışlar, bir uğultu olup yükseldi, bayılacağımı sandım. Yanımda oturan Neşe ıslak bir öpücük kondurdu yanağıma, tiksindim. “Çantanı topla Müzeyyen, seni Veyssel'le hastaneye yollayacağız,” dedi öğretmenim, alkışlar kesilmek bilmiyordu. Gitmek istemiyordum ki. Okulun hademesiyle hastaneye gidip onu görmek istemiyordum.

Veysel Efendi, beni hastanenin kapısında babama teslim etti. Babam buruşturulmuş bir kâğıt parayı onun avucuna sıkıştırırken pis elleriyle saçlarımı okşadı, beyaz kurdelem bozuldu. Komşularımız vardı koridorda, hepsi öptü beni, omuzlarımdan kendilerine çekip sarstılar. Herkesin ağzında aynı söz vardı: “Ablası geldi.”

Bütün bunların bir kâbus olmadığını, odaya girdiğimimde, annemin sesini duyduğumda anladım. Kucağında beyazların, pembelerin arasından ancak yüzü görünen buruşuk bir bebek, kızarıklığı geçmemiş bir et parçası tutuyordu. “Müzeyyen, bak kardeşin!”

Baktım.

On gün geç doğmuş. Ama çok kolay olmuş doğumu. Allah herkese böyle doğum nasip etsinmiş. Çiğdem koymuşlar adını. Çiğdem. Çiğdem.

“On gün bekletti ama bereketiyle geldi,” dedi babam, getirdiği bereketin ne olduğunu açıklamadan.

Yatağın yanındaki sandalyede kıpırdamadan oturuyordu babaannem. Ellerini karnının üstünde birleştir-

mişti. Sadece misafirliğe giderken giydiği kahverengi tayyörünün eteğindeki bir toz zerresini silkeledi. “Yıldızı yeni burca girsin diye sabretmiştir,” dedi.

“Akrep burcu” diye bir burç olduğunu o gün öğrendim.

“Bunun adı ne?”

Yüzünü unuttuğun birinin sesini duyuyorsun. Sesini unuttuğun birinin yüzünü hatırlıyorsun. Hayat seni bir köşede sıkıştırıyor. Sırlardan oluşan ağaç, yapraklarını dökmeğe başlıyor. Yaptığın sıradan iş, olağanüstü bir büyüye dönüşüyor. Bir hedef beliriyor. Aniden.

Yeni bir elbise almak, göz doktoruna gitmek, eski bir okul arkadaşının anne olduğunu öğrenmek, tatile çıkmak, diyetle başlamak ya da yeni aşk umuduyla bir adamla buluşmaktan çok farklı bir hedef var önünde artık. Daha güçlü. Ona dokununcaya kadar başka hiçbir rengi görmüyor gözün.

Önce zaman yok oluyor.

Babamla ilgili çok net bir sahne var aklımda.

Okula başladığım yıl. Annemle pasajdaki dükkâna gitmişiz. Kafamı kaldırıp duvarlara, raflara, ışıklı camekânlara bakıyorum. Her yer saat dolu. Deri kayışlı, altın sarısı, yuvarlak, kare, sarkaçlı, guguklu... Yüreğim yerinden fırlayacak gibi, çok heyecanlanıyorum. Babamın saatleri bunlar. Tıkır tıkır çalışıyor hepsi. Ellerimi çırpmağın için kendimi zor tutuyorum.

Ucunda zincir sallanan bir saat var babamın elinde. Yanıma gelip diz çöküyor, saatin camına işaretparmağıyla vuruyor.

“Bak Müzeyyen,” diyor, “bu kısa olan, saatleri gösteriyor, adı akrep. Bu uzun da dakikaları gösteriyor, o da yelkovan.”

“Niye öyle adları?” diye soruyorum.

“Öyle işte,” diyor babam. Annem elimi bırakmıyor.

“Peki bunun adı ne?” diyorum parmağımın ucuyla nefes nefese koşturan ince çubuğu göstererek.

“O saniyeleri gösteriyor.”

“Onun adı yok mu?”

Kızıyor babam. Bana mı kızıyor, saniye kolunun adını bilemediği için kendine mi kızıyor, belli değil.

“Yok kızım. Saniye kolu o. Adı falan yok.” Doğrulu-
yor çömeldiği yerden, anneme dönüyor. “Gördün mü Meral, bir şey öğreteyim dedim, ettiği lafa bak. Nereden buluyor böyle tuhaf soruları, bilmiyorum ki?”

Başka soru sormuyorum. Uslu bir kızım ben, babamı kızdırmamam gerektiğini biliyorum. Ama gözümü öteki saatlerden, öteki saatlerdeki saniye kollarından alamıyorum. Adı olmayan zavallının dostu olmaya karar veriyorum. Akreple yelkovan kıpırdamaya karar verinceye kadar benim aceleci arkadaşım defalarca dönüyor.

O günden beri diğerlerinin nerede durduklarıyla değil, adsız kahramanımla ilgileniyorum.

Saniye kolu, zamanı öğretmiyor insana. Sadece koşuyor.

O yüzden ne zaman yeni bir hedef belirse hayatımda, karışıyor zaman. Dakikalar, saatler, günler, haftalar, aylar karışıyor. O hedefe ulaşıncaya kadar neyin ne zaman olduğunu bilemez hale geliyorum.

Hangisi daha önce oldu? Markette miydim haber geldiğinde? İş görüşmesine o hafta mı gittim? Ne zaman bindim otobüse, ne zaman indim?

Korkularımızla öldürüyoruz zamanı. Oysa saniye kolu, tüm cesaretiyle koşmaya devam ediyor.

Müzeyyen. Annesinin kuzusu. Babaannesinin biricigi. Babasının... Sahi ben, babamın neyiydim? Bütün bu hikâyenin içinde benim rolüm neydi, diye düşündüm hep. Benim repliklerimi kim yazmıştı, mizansenlerimi kim belirlemişti? Sahneye hangi taraftan gireceğime, uslu kızı oynarken neler giyeceğime, içimdeki kötülüğü kasmaya başladığımda nelerden soyunacağıma kim karar vermişti? Okuduğum bütün kitaplarda beni bana anlatacak bir karakter arardım. Dinlediğim radyo oyunlarından, izlediğim filmlerden bir cümlecik çalmaya çalışırdım. Saatçi Nejat Bey ile ev hanımı Meral Hanım'ın kızı Müzeyyen'i bana anlatabilecek bir cümle.

Alle Çay Bahçesi'nin, çoğu kadının kendinden izler bulacağı unutulmaz bir kahramanı var: Müzeyyen... Aile yaşamının gizli şiddetine başkaldıran, kardeşinin doğumuyla kendi varlığının silinmeye başladığını hisseden bir kadın... Kopan'ın romanı, güçlü, okuru kısıpca alan bir anlatımla sarsıcı bir finale uzanıyor.

#aileçişiddet #geçmiş #annekızlılığı #hüzün #yaz #hesaplaşma #sorumluluklar #travma #kardeşrekabeti

Kapakdaki fotoğrafta Mahir Akgün

 CAN

canseyirtleri.com | [f](#) | [i](#) | [t](#) | [v](#) canseyirtleri

1001111

ISBN 978-975-27-2190-7

9 789750 731907